

Český telekomunikační úřad

Metodika pro hodnocení cenové dostupnosti základních poštovních služeb

Obsah

1	ÚVOD	3
2	VYMEZENÍ ZÁKLADNÍCH POŠTOVNÍCH SLUŽEB	4
2.1	ZÁKLADNÍ POŠTOVNÍ SLUŽBA	4
2.2	ROZSAH POSUZOVÁNÍ CENOVÉ DOSTUPNOSTI U ZÁKLADNÍCH POŠTOVNÍCH SLUŽEB.....	4
3	METODIKA SLEDOVÁNÍ CENOVÉ DOSTUPNOSTI ZÁKLADNÍCH SLUŽEB	5
3.1	CENOVÁ DOSTUPNOST	5
3.1.1	<i>Dlouhodobý vývoj cen základních služeb vzhledem k vývoji inflace</i>	7
3.1.2	<i>Dlouhodobý vývoj cen základních služeb vzhledem k vývoji průměrné mzdy</i>	8
3.1.3	<i>Dlouhodobý vývoj cen základních služeb vzhledem k vývoji celkových čistých peněžních příjmů domácností</i>	8
3.1.4	<i>Mezinárodní srovnání cen základních služeb přepočtených podle parity kupní síly v zemích EU</i>	9
4	ČETNOST VYHODNOCOVÁNÍ CENOVÉ DOSTUPNOSTI	10
5	POSTUP ÚŘADU PŘI ZÁVĚRU O CENOVĚ NEDOSTUPNÝCH ZÁKLADNÍCH SLUŽBÁCH .	10
6	ZDROJE DAT	11

1 Úvod

Český telekomunikační úřad (dále jen Úřad) vykonává podle § 36a zákona č. 29/2000 Sb. o poštovních službách a o změně některých zákonů (zákon o poštovních službách), ve znění pozdějších předpisů (dále jen „zákon o poštovních službách“), ve vztahu k poštovním službám řadu specifických činností, mezi které mimo jiné patří provádění analýz všeobecné dostupnosti základních poštovních služeb a přezkoumávání nutnosti uložení povinnosti poskytovat a zajišťovat základní poštovní služby, vydávání rozhodnutí o ceně základních služeb a výkon kontroly cen v oblasti poštovních služeb.

Požadavek cenové dostupnosti základních služeb vyplývá z poštovní směrnice Evropského parlamentu a Rady 97/67/ES ze dne 15. prosince 1997 o společných pravidlech pro rozvoj vnitřního trhu poštovních služeb Společenství a zvyšování kvality služby, ve znění pozdějších úprav (dále jen „První poštovní směrnice“). První poštovní směrnice ukládá v článku 3 členským státům povinnost zajistit, aby uživatelé mohli využívat práva na všeobecnou službu zahrnující trvalé poskytování poštovní služby ve stanovené kvalitě ve všech místech na jejich území za dostupné ceny pro všechny uživatele.

Podle § 3 odst. 2 písm. c) zákona o poštovních službách musí být základní poštovní služby poskytovány „za dostupné ceny umožňující využívání základních služeb v rozsahu odpovídajícím běžné potřebě osob.“ Dohledem nad plněním této povinnosti je pověřen Úřad na základě § 34a odst. 1 zákona o poštovních službách: „Úřad sleduje a vyhodnocuje vývoj úrovně cen základních služeb a pravidelně přezkoumává jejich cenovou dostupnost zejména s ohledem na spotřebitelské ceny, inflaci a průměrnou mzdu.“ Dojde-li Úřad k závěru, že ceny základních služeb nejsou dostupné, potom (Úřad) podle § 34a odst. 2 zákona o poštovních službách „uplatní regulaci cen vydáním rozhodnutí o ceně podle správního řádu.“ Protože je držitel poštovní licence (aktuálně Česká pošta, s.p.) povinen podle § 33 odst. 5 zákona o poštovních službách poskytovat základní služby, které jsou obsaženy v jeho poštovní licenci, za nákladově orientované ceny (s několika v zákonem stanovenými výjimkami¹), vedla by uplatněná cenová regulace Úřadu v případě, že by ceny základních služeb shledal nedostupné, ke stanovení cen nepokrývajících zcela náklady a přiměřený zisk. Ty by následně měly dopad do výše čistých nákladů a jejich financování podle § 34c a § 34d zákona o poštovních službách.

Metodika vyhodnocování cenové dostupnosti slouží k analýze a hodnocení cenové dostupnosti základních poštovních služeb dle výše uvedených ustanovení zákona o poštovních službách.

Dokument je rozdělen do několika logických celků. Kapitola 2 vymezuje seznam základních poštovních služeb, které mohou být obsahem poštovní licence a jako takové i předmětem hodnocení cenové dostupnosti Úřadu v souladu s touto metodikou. Kapitola 3 pak stanovuje vlastní postup pro vyhodnocování cenové dostupnosti. Další dvě kapitoly stručně popisují četnost vyhodnocování cenové dostupnosti a postup Úřadu v případě závěru, že základní služby nejsou cenově dostupné. Poslední kapitola uvádí zdroje informací.

Úřad návrh metodiky konzultoval² s veřejností na diskusním místě v období od 30. června 2023 do 31. srpna 2023. Během této lhůty neuplatnil k návrhu metodiky připomínky žádný subjekt.

¹ Těmi podle § 33 odst. 5 zákona o poštovních službách jsou 1) možnost sjednat ceny základních služeb s nižší mírou zisku, než je přiměřený zisk, 2) služba bezúplatného dodání poštovních zásilek do 7 kg pro nevidomé osoby a 3) postup podle 34a zákona o poštovních službách, který pojednává právě o uplatnění cenové regulace v případě, že ceny základních služeb jsou nedostupné.

² Viz veřejná konzultace na internetových stránkách Úřadu: <https://www.ctu.cz/vyzva-k-uplatneni-pripominek-k-navrhu-metodiky-pro-hodnoceni-cenove-dostupnosti-zakladnich-1>

2 Vymezení základních poštovních služeb

2.1 Základní poštovní služba

Základní poštovní služby jsou specifické poštovní služby definované podle § 3 zákona o poštovních službách, které musí být poskytovány za podmínek stanovených tímto zákonem, tzn., že musí být poskytovány:

1. trvale na území České republiky³,
2. ve stanovené kvalitě, která je v souladu s potřebami veřejnosti a
3. za dostupné ceny umožňující využívání základních služeb v rozsahu odpovídajícím běžné potřebě osob.

Poskytovatelé, kteří mají povinnost základní služby poskytovat a zajišťovat, jsou vázáni zvláštními právy a zvláštními povinnostmi dle zákona o poštovních službách, s čímž jsou současně spojeny i specifické povinnosti Úřadu v oblasti regulace poštovních služeb. Úřad specifikoval jednotlivé základní poštovní služby ve vyhlášce č. 464/2012 Sb., o stanovení specifikace jednotlivých základních služeb a základních kvalitativních požadavků na jejich poskytování (dále také jen „Vyhláška“).

2.2 Rozsah posuzování cenové dostupnosti u základních poštovních služeb

Zákon o poštovních službách i Vyhláška specifikují tyto typy základních služeb:

- služba dodání poštovních zásilek do 2 kg,
- služba dodání poštovních balíků do 10 kg,
- služba dodání peněžní částky poštovním poukazem,
- služba dodání doporučených zásilek,
- služba dodání cenných zásilek,
- služba bezúplatného dodání poštovních zásilek do 7 kg pro nevidomé osoby,
- služby, které musí být zajištěny na základ závazků vyplývajících z členství České republiky ve Světové poštovní unii.

V rámci pravidelného vyhodnocování cenového vývoje poštovních služeb a s tím související cenové dostupnosti, budou pravidelně analyzovány pouze ceny těch základních služeb, které jsou předmětem aktuálně udělené poštovní licence a které jsou zároveň klíčové z hlediska významu jejich využití pro soukromou potřebu občanů.

Předmětem pravidelného hodnocení cenové dostupnosti dle této metodiky dále nebudou: služba bezúplatného dodání poštovních zásilek do 7 kg pro nevidomé osoby dle § 7 Vyhlášky, služba odpovědních zásilek v mezinárodním styku dle § 11 Vyhlášky a služba dodání tiskovinového pytle dle § 12 Vyhlášky. První z uvedených služeb je poskytována bezplatně, posuzování její cenové dostupnosti je tedy zbytečné, v dalších případech se jedná o služby využívané téměř výhradně právníckými osobami v rámci jejich podnikání, nikoliv pro běžnou potřebu osob⁴.

³ A to prostřednictvím sítě provozoven, jejichž minimální počet stanoví na návrh Úřadu vláda nařízením.

⁴ Tyto služby nejsou mezi základní zařazeny na základě poštovní směrnice Evropského parlamentu a Rady 97/67/ES ze dne 15. prosince 1997 o společných pravidlech pro rozvoj vnitřního trhu poštovních služeb Společenství a zvyšování kvality služby, ale na základě ustanovení Akt světové poštovní unie.

3 Metodika sledování cenové dostupnosti základních služeb

Zákon o poštovních službách v § 3 odst. 2 písm. c) spojuje dostupné ceny s možností využívat základní služby v rozsahu odpovídajícím běžné potřebě osob. Východisko pro stanovení referenční skupiny osob, pro niž bude Úřad testovat cenovou dostupnost je uvedeno v § 34a odst. 1 zákona o poštovních službách, který mezi ukazatele pro hodnocení cenové dostupnosti řadí zejména spotřebitelské ceny, inflaci a **průměrnou mzdu**. Cenovou dostupnost základních služeb bude proto Úřad, v souladu se zákonem o poštovních službách, vyhodnocovat primárně pro skupinu středněpříjmových (fyzických) osob. Budou-li ceny dostupné pro vymezenou skupinu fyzických osob, lze tento závěr argumentem „a minori ad maius“ vztáhnout i na skupinu právnických osob. Separátní hodnocení cenové dostupnosti pro právnické osoby tak Úřad provádět nebude. Protože zákon o poštovních službách v § 34a odst. 1 nestanoví konečný počet ukazatelů, na jejichž základě je cenová dostupnost vyhodnocována, je množina Úřadem posuzovaných ukazatelů širší. Důvodem pro výběr širší skupiny posuzovaných ukazatelů je snaha o komplexnější a objektivnější vyhodnocení cenové dostupnosti, jehož závěry mohou být následně Úřadem využity při ukládání cenové regulace s dalšími dopady do vyčíslení čistých nákladů a jejich úhrady (viz dále).

3.1 Cenová dostupnost

Dostupnost cen základních služeb bude vyhodnocována souhrnně, prostřednictvím konstrukce váženého průměru cen (koše) a jeho srovnáním s vybranými ukazateli. Vážený průměr bude vycházet z cen jednotlivých služeb v období 0 (před 5 lety), které se zváží objemy těchto služeb v současném období, výsledek se porovná se současnými (anebo navrhovanými budoucími) cenami (období 1), taktéž zváženými objemy v současném období. Váhy základních poštovních služeb pro stanovení průměrné ceny budou tedy založeny na počtu realizovaných služeb v současném období. Výhodou tohoto přístupu je větší provázanost na § 3 odst. 2 písm. c) zákona o poštovních službách, který v souvislosti s cenovou dostupností hovoří o „běžné potřebě osob“, což lze chápat jako zajištění dostupnosti pro skupinu služeb.

Níže uvedené ukazatele (s výjimkou mezinárodního srovnání) budou s cenami základních služeb (košem) porovnávány v 5letém období (porovnání období 0 a 1). Důvody jsou následující: Změny cen základních služeb jsou neflexibilní, to je způsobené zejména vysokými náklady na změnu takových služeb. Změny cen základních poštovních služeb probíhají v delším časovém období a k určitému datu. V důsledku toho pak dochází ke skokovým cenovým změnám. Vzhledem k faktu, že u cen základních služeb nelze ani v budoucnu předpokládat zvýšení dynamiky změn cen a dosažení stavu, kdy by ceny mohly pružně reagovat na změny vstupních nákladů a inflace, je nezbytné i cenovou dostupnost posuzovat z dlouhodobého hlediska. Z těchto důvodů je navíc do výpočtu zakomponována i rezerva ve výši 1/5 z každého sledovaného ukazatele za 5leté období, kdy je držitelé poštovní licence umožněno zvýšit ceny nad skutečnou hodnotu sledovaných ukazatelů za 5leté období (ceny se mění skokově kdykoliv v průběhu roku, zatímco sledované ukazatele jsou vykazovány na měsíční bázi a rezerva tak umožňuje eliminovat tento časový nesoulad).

Tabulka pro výpočet vážených průměrů cen základních služeb v období 0 (před 5 lety) a v období 1

<p style="text-align: center;">Sledované skupiny základních služeb (Služba s nejnižší cenou v dané skupině služeb při podání spotřebitelem)</p>	Období 0 (před 5 lety)		Období 1	
	Nejnižší cena v ceníku držitele poštovní licence platného v období 0 (Kč za ks) v dané skupině základních služeb	Váha – počet ks (v tisících) dle poslední ověřené OENV	Nejnižší cena v ceníku držitele poštovní licence platného v období 1 (Kč za ks) v dané skupině základních služeb	Váha – počet ks (v tisících) dle poslední ověřené OENV
Poštovní zásilky do 1 kg, jejichž rozměry nepřesahují 35,3 x 25 x 2 cm – ČR (Obyčejné psaní ekonomické do 50 g – ČR)				
Doporučené zásilky – ČR (Doporučené psaní ekonomické do 50 g – ČR)				
Cenné zásilky – ČR (Cenné psaní do 50 g – ČR)				
Poštovní zásilky do 2 kg – do zahraničí (Obyčejná zásilka do 50 g – do zahraničí)				
Poštovní balíky do 10 kg – do zahraničí (Standardní balík do 1 kg – do zahraničí)				
Doporučené zásilky – do zahraničí (Doporučená zásilka do 50 g – do zahraničí)				
Cenné zásilky – do zahraničí (Cenné psaní do 50 g – do zahraničí)				
Vážený průměr				

Proto, aby byl koš základních služeb vyhodnocen jako cenově nedostupný, musí ceny překročit všechny následující ukazatele kumulativně (všechny najednou):

1. Dlouhodobý vývoj cen základních služeb vzhledem k vývoji inflace
2. Dlouhodobý vývoj cen základních služeb vzhledem k vývoji průměrné mzdy
3. Dlouhodobý vývoj cen základních služeb vzhledem k vývoji celkových čistých peněžních příjmů domácností
4. Mezinárodní srovnání cen základních služeb přepočtených podle parity kupní síly ve státech EU

Úřad stanovením výše uvedených ukazatelů pro hodnocení cenové dostupnosti splňuje jak požadavky zákona o poštovních službách, který výslovně zmiňuje posouzení cen vzhledem ke spotřebitelským cenám, inflaci a průměrné mzdě, tak stanovuje další ukazatele (čisté peněžní příjmy domácností, mezinárodní srovnání) s cílem komplexněji posoudit úroveň cen. Definováním a sledováním více relevantních ukazatelů za účelem získání komplexnějšího a objektivnějšího hodnocení cenové dostupnosti tak Úřad nesnižuje úroveň ochrany spotřebitelů a zároveň poskytuje tržním subjektům (ostatním poskytovatelům) pokud možno přesvědčivý (či těžko vyvratitelný) důkaz o cenové (ne)dostupnosti základních poštovních služeb.

3.1.1 Dlouhodobý vývoj cen základních služeb vzhledem k vývoji inflace

Hodnocení ukazatele

Pokud vážený průměr cen základních služeb v posledním sledovaném období (posledních 5 let), očištěný o index spotřebitelských cen za posledních 5 let zvýšený o 1/5, nepřesáhne vážený průměr cen na začátku posuzovaného pětiletého období, potom lze ceny základních služeb považovat za dostupné, neboť nedošlo k reálnému růstu její výše.

Tento ukazatel bude sledován v dlouhodobém časovém horizontu (5 let) se zohledněním vývoje inflace. U toho ukazatele bude porovnán dlouhodobý vývoj ceny koše služeb a vývoj inflace za stejné období s tím, že pro následující období bude připočtena rezerva ve výši 1/5 inflace za sledované období. V případě, že míra inflace poroste rychleji než cena koše, je možné konstatovat, že reálná cena koše (očištěná od inflace) klesla a naopak. Pokud cena koše reálně klesla, či se drží na stejné úrovni, lze konstatovat, že služba je cenově dostupná. Pro tento závěr vychází Úřad z předpokladu, že ceny za předchozí období byly cenově dostupné. Pokud se tedy cenová dostupnost služeb v následujícím období nesnížila, je třeba ceny základních služeb i nadále považovat za dostupné.

Cena koše služeb za období 5 let bude vycházet z veřejně dostupných ceníků držitele poštovní licence. Informace o míře inflace jsou k dispozici na stránkách Českého statistického úřadu. Pro posouzení, zda ceny základních služeb v dlouhodobém časovém horizontu reálně klesly či vzrostly, se jako nejvhodnější jeví použití bazických indexů (tj. míra inflace vyjádřená přírůstkem indexu spotřebitelských cen k základnímu období, tedy k začátku sledovaného pětiletého období).

Zdroje dat pro hodnocení ukazatele:

- příslušné ceníky držitele poštovní licence
- poslední ověřená oddělená evidence nákladů a výnosů držitele poštovní licence
- bazické indexy inflace dle statistiky⁵ ČSÚ

⁵ Tabulka na internetových stránkách https://www.czso.cz/csu/czso/mira_inflace

3.1.2 Dlouhodobý vývoj cen základních služeb vzhledem k vývoji průměrné mzdy

Hodnocení ukazatele

Pokud vážený průměr cen základních poštovních služeb ve sledovaném období (posledních 5 let) rostl maximálně stejným tempem, jako průměrná nominální mzda za posledních 5 let (s navýšením tohoto růstu o 1/5), potom lze ceny základních služeb považovat za dostupné, neboť nekleslo množství základních poštovních služeb, které si za průměrnou mzdu lze pořídit.

Tento ukazatel bude posuzován v dlouhodobém časovém horizontu (5 let) se zohledněním vývoje průměrné nominální mzdy. Porovnán bude tedy dlouhodobý vývoj cen koše základních služeb a vývoj průměrné mzdy za stejné období s tím, že pro následující období bude připočtena rezerva ve výši 1/5 průměrné mzdy za sledované období. V případě, že průměrná mzda (zvýšená o 1/5) poroste rychleji než cena koše, je možné konstatovat, že cena je dostupná, neboť se za posuzované období zvýšil objem služeb, který si z průměrné mzdy lze pořídit. Pro tento závěr vychází Úřad z předpokladu, že ceny za předchozí období byly cenově dostupné. Pokud se tedy cenová dostupnost služeb v následujícím období nesnížila, je třeba ceny základních služeb i nadále považovat za dostupné.

Zjištění vývoje cen koše i metodika jejich srovnání s vývojem průměrné mzdy je totožná, jako u prvního ukazatele. Vývoj průměrné mzdy bude získán z dat Českého statistického úřadu.

Zdroje dat pro hodnocení ukazatele:

- příslušné ceníky držitele poštovní licence
- poslední ověřená oddělená evidence nákladů a výnosů držitele poštovní licence
- vývoj průměrné mzdy dle statistiky⁶ ČSÚ

3.1.3 Dlouhodobý vývoj cen základních služeb vzhledem k vývoji celkových čistých peněžních příjmů domácností

Hodnocení ukazatele

Pokud vážený průměr cen základních poštovních služeb ve sledovaném období (posledních 5 let) rostl maximálně stejným tempem, jako průměrný celkový čistý peněžní příjem domácností za posledních 5 let (s navýšením tohoto růstu o 1/5), potom lze ceny základních poštovních služeb považovat za dostupné, neboť nekleslo množství základních poštovních služeb, které si za disponibilní důchod mohou domácnosti pořídit.

Svou vypovídací hodnotou je třetí ukazatel do značné míry podobný ukazateli druhému, představuje však jeho rozšíření. Rozdíl je v definici příjmů, vůči nimž je srovnáván vývoj průměrné ceny základních poštovních služeb. Zatímco druhý ukazatel pracuje pouze s průměrnou mzdou, zahrnuje tento ukazatel celkové čisté peněžní příjmy domácností. Průměrná mzda totiž nezahrnuje všechny příjmy domácností, např. nezahrnuje důchody a jiné státem poskytované dávky. Proto se disponibilní důchod, který kromě čistých mezd zahrnuje i další příjmy domácností, jeví jako další vhodný parametr pro určování cenové dostupnosti základních poštovních služeb. Disponibilní důchod domácností je běžný důchod domácností po zdanění, který slouží k pokrytí obecné spotřeby a úspor. Je tvořen provozním přebytkem drobných podnikatelů a klasických domácností, čistými mzdami a platy, sociálními dávkami a ostatními důchody (snížené o běžné daně a ostatní vyplácené důchody).

⁶ Tabulka na internetových stránkách https://www.czso.cz/csu/czso/prace_a_mzdy_prace

Zdroje dat pro hodnocení ukazatele:

- příslušné ceníky držitele poštovní licence
- poslední ověřená oddělená evidence nákladů a výnosů držitele poštovní licence
- vývoj průměrných celkových čistých peněžních příjmů domácností dle statistiky⁷ ČSÚ

3.1.4 Mezinárodní srovnání cen základních služeb přepočtených podle parity kupní síly v zemích EU

Hodnocení ukazatele

Pokud vážené zařazení České republiky u vybraných základních služeb dle pořadí nebude takové, že ČR bude v ¼ zemí v EU s nejvyššími cenami, potom ceny těchto základních služeb v České republice lze považovat za dostupné.

Mezinárodní srovnání cen má za cíl porovnat aktuální ceny základních poštovních služeb v zemích EU. Mezinárodní srovnání bude provedeno pomocí cen poskytovaných národními držiteli poštovní licence v jednotlivých členských státech EU přepočtených podle parity kupní síly. V tomto případě jde o porovnání srovnatelných produktů poskytovaných za obdobných nákladových i spotřebních podmínek. Ovšem pro mezinárodní srovnání není většinou možné plně srovnat všechny základní poštovní služby, neboť v jednotlivých zemích EU je definice základních služeb rozdílná.

Ceny v České republice budou u každé vybrané poštovní služby porovnány pouze s těmi zeměmi, které je možné v rámci mezinárodního srovnání posuzovat z hlediska kvalitativně obdobné definice produktu. Pro zařazení ČR bude využito pořadí. Ceny srovnatelných zemí včetně České republiky jsou u každé služby seřazeny od nejnižší po nejvyšší s tím, že je zjištěno pořadí České republiky a celkový počet zemí ve vzorku. Zařazení České republiky je kalkulováno dle vzorce: pořadí ČR / celkem počet srovnávaných zemí u dané služby.

Průměrné zařazení České republiky je pak stanoveno jako vážený aritmetický průměr zařazení České republiky pro každou službu s tím, že jako váhy budou použity hodnoty objemů z oddělené evidence nákladů a výnosů držitele poštovní licence u těchto vybraných základních služeb. Srovnání je vhodné udělat z aktuálních cenových a objemových údajů (avšak stejného roku), podle parity kupní síly. Úřad bude za cenově dostupné považovat takové služby, které nebudou náležen mezi ¼ zemí v EU s nejvyššími cenami. Při stanovení této hranice vycházel Úřad ze skutečnosti, že v rámci zemí EU existují pro sektor poštovních služeb obdobná regulační pravidla, tedy i pravidlo vztahující se k zajištění cenové dostupnosti základních služeb. Úřad má za to, že pokud za těchto podmínek bude přinejmenším ¼ zemí EU s cenami vyššími (dle parity kupní síly) než v ČR, lze domácí ceny považovat za cenově dostupné.

Zdroje dat pro hodnocení ukazatele:

- příslušné ceníky a cenové kalkulačky na webových stránkách jednotlivých poskytovatelů základních (resp. univerzálních) poštovních služeb v zemích EU
- EUROSTAT⁸ – kurs dle parity kupní síly u jednotlivých zemí EU
- poslední ověřená oddělená evidence nákladů a výnosů držitele poštovní licence
- vývoj průměrných celkových čistých peněžních příjmů domácností dle statistiky⁹ ČSÚ

⁷ Tabulka na internetových stránkách <https://www.czso.cz/csu/czso/prijmy-a-zivotni-podminky-domacnosti-r4hlvpcwox>

⁸ Tabulka na internetových stránkách

https://ec.europa.eu/eurostat/databrowser/view/prc_colc_pppnat/default/table?lang=en

⁹ Tabulka na internetových stránkách <https://www.czso.cz/csu/czso/prijmy-a-zivotni-podminky-domacnosti-r4hlvpcwox>

4 Četnost vyhodnocování cenové dostupnosti

K vyhodnocení cenové dostupnosti přistoupí Úřad interně jedenkrát ročně, vždy ke konci kalendářního roku, a to v případě, že během daného roku nedojde k návrhu České pošty, s.p. na zvýšení cen základních služeb. Pokud během daného roku dojde k takovému návrhu, přistoupí Úřad k vyhodnocování cenové dostupnosti dříve (v návaznosti na učiněné oznámení¹⁰ České pošty, s.p.).

Nezbytnost zkoumání cenové dostupnosti při každé ohlášené změně cen základních služeb lze dovodit z důvodové zprávy¹¹ k novele zákona o poštovních službách, která uvádí: „Aby mohl ČTÚ účinně dohlížet na poskytování a zajišťování základních služeb ve stanovené kvalitě a za dostupné ceny, musí mít včas relevantní informace. Změny cen základních služeb, které jsou obsaženy v poštovní licenci, v případě jejich zvýšení musí ČTÚ přezkoumávat z hlediska cenové dostupnosti; proto je stanovena delší lhůta (90 dnů), ve které by ČTÚ mohl případně uplatnit cenovou regulaci.“

Úřad již výše v textu uvedl, že k učinění závěru o nedostupných cenách základních služeb je třeba kumulativního splnění všech vyhodnocovaných ukazatelů. Z toho lze dovodit, že pokud alespoň jeden z ukazatelů neindikuje cenově nedostupné služby, lze tyto služby považovat za dostupné. V zásadě tak lze každoroční vyhodnocení cenové dostupnosti provádět postupným analyzováním jednotlivých ukazatelů v pořadí uvedeném v jednotlivých kapitolách, a k hodnocení dalšího ukazatele přistoupit pouze tehdy, pokud předchozí ukazatel indikuje nedostupné ceny. Jinými slovy tak lze hodnocení zahájit u prvního ukazatele (srovnání vývoje cen s vývojem inflace) a pokud tento nenaznačuje nedostupné ceny, zkoumání ukončit s konstatováním, že ceny základních služeb jsou dostupné. Tímto postupem lze z pravidelného (ročního) hodnocení vynechat některé datově náročnější ukazatele, jako mezinárodní srovnání cen či spotřebitelský průzkum, které by již na celkový závěr hodnocení cenové dostupnosti nemohly mít vliv.

5 Postup Úřadu při závěru o cenově nedostupných základních službách

Třebaže do předmětu metodiky pro vyhodnocování cenové dostupnosti již popis následných kroků Úřadu v případě závěru o cenově nedostupných službách striktně nepatří, pro zvýšení transparentnosti svého jednání je Úřad ve stručnosti uvádí. V souladu s § 34a odst. 2 zákona o poštovních službách je Úřad v případě závěru o cenově nedostupných základních službách povinen uplatnit regulaci cen vydáním rozhodnutí o ceně podle správního řádu. Úřad při regulaci cen použije způsoby regulace cen stanovené zákonem o cenách¹². Ke stanovení cen základních služeb by Úřad přistoupil s ohledem na následující dva principy:

1. Ceny stanovené Úřadem v rozhodnutí o ceně musí být v souladu s touto metodikou ceny dostupné.
2. Ceny stanovené Úřadem v rozhodnutí o ceně se musí co nejméně odchylovat od cen nákladově orientovaných a přispívat tak co nejméně k vytváření čistých nákladů České pošty, s.p. (stanovením hraniční hodnoty cenové dostupnosti v souladu s touto metodikou).

S ohledem na výše uvedená dvě kritéria by tak Úřad stanovil maximálně přípustné navýšení cen (resp. by tyto ceny stanovil jako pevné), které by však v souladu s touto metodikou bylo i nadále možné považovat za ceny dostupné. Toho lze docílit výběrem toho

¹⁰ Podle § 33 odst. 8 písm. a) a § 33 odst. 9 zákona o poštovních službách.

¹¹ Viz Důvodová zpráva Ministerstva průmyslu a obchodu, str. 46, dostupná např. [zde](#).

¹² V souladu s § 4 zákona č. 526/1990 Sb., o cenách, ve znění pozdějších předpisů, lze regulaci cen uplatnit stanovením cen (maximálních, pevných či minimálních), usměrňováním vývoje cen v návaznosti na věcné podmínky a cenovým moratoriumem. Tyto postupy lze i účelně spojit.

ukazatele v rámci této metodiky, k jehož splnění měly navržené ceny relativně „nejblíže“ a následně v souladu s tímto ukazatelem ceny navýšit (např. určit, zda vyšším tempem rostla ve zkoumaném období inflace či průměrné mzdy a následně vyšším z těchto temp základní ceny navýšit). Při rozhodování o úpravě jednotlivých cen zohlední Úřad i výši zisku u každé základní služby tak, aby k relativně výraznějšímu snížení navržených cen (resp. relativně menšímu navýšení stávajících cen) došlo u služeb s relativně vyšší ziskovou přírůžkou.

6 Zdroje dat

Pro přehlednost jsou níže uvedeny jednotlivé zdroje dat, uvedené již výše v poznámkách pod čarou.

Ceny základní poštovních služeb

Česká pošta, s.p.

<http://www.ceskaposta.cz/ke-stazeni/cenik-sluzeb-ceske-posty>

Vývoj inflace

Český statistický úřad

https://www.czso.cz/csu/czso/mira_inflace

Vývoj průměrné mzdy

Český statistický úřad

https://www.czso.cz/csu/czso/prace_a_mzdy_prace

Vývoj celkových čistých peněžních příjmů domácností

Český statistický úřad

<https://www.czso.cz/csu/czso/prijmy-a-zivotni-podminky-domacnosti-r4hlvpcwox>

Parita kupní síly

Eurostat

https://ec.europa.eu/eurostat/databrowser/view/prc_colc_ppnat/default/table?lang=en